

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

**Henricus, de Sancto Ignatio
Leodii, 1709**

Caput I. Origo & progressus querelarum adversus laxiorem morum
doctrinam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

PROLEGOMENON QUARTUM.

De Origine ac progressu querelarum adversus laxiorem morum doctrinam.

C A P U T P R I M U M.

Origo & progressus querelarum adversus laxiorem morum doctrinam.

Sunt quibus persuasum est, vel qui alii persuadere conantur, querelas adversus laxiorem de moribus doctrinam, tunc demum incepisse, cum condemnata fuit doctrina Jansenii de Gratia & Libertate. Quasi unica, vel ferè unica querelarum istarum causa, quoddam fuerit recriminationis genus, seu livor arguendi de minimè sanâ morum doctrinâ, arguentes se de fide non sanâ.

Vertum, ut non inficias eam Deum Opt. Max. (qui melius judicavit de malis bene facere, quam mala esse non sinere) ex isto malo tantum eliciuisse bonum, laxioris utique Ethices reformationem: haud dubiè tamen altior est origo querelarum istarum. Utpote quæ eo ex tempore cœperunt, quo Casuum Summæ cœperunt ex proprio Casuistarum spiritu, vñaque ipsis ratione, non ex Majorum traditione confici, ut constat ex dictis Prolegom. I. n. 62, ubi ostensum est ab anno 800. Concilia, Turonense III, Cabilonense, Moguntinum, & Parisiense VI, tanto zalo exarsisse adversus ejusmodi Casuum Summas, ut eas tamquam erroneas, laxiorique doctrinâ referatas condemnaverint, ignique adjudicaverint. Sed & pluribus antè saeculis D. Cyprianus epist. 28. & in L. de lapsis invectus fuerat in ejusmodi libris, dicens: *Hoc sunt ejusmodi libri Christianis, quod frugibus grando, quod turbidum sedis arboribus, quod armentis pestilens viastitas, quod navigis sava tempestas, solatum eterna spei adimunt, arborem à radice subvertunt, sermone mobido ad lethale contagium serpunt, navem scopulis, ne ad portum perveniat, illidunt, &c.*

Sub finem verò saeculi XI. contra laxiores Ethicos insurrexerunt S. Petrus Damianus, & B. Gregorius VII. Pontifex Maximus, ut constat ex variis epistolis utriusque, necnon ex Apologetico pro Gregorio VII.

Sub fine saeculi XVI. S. Carolus Borromeus zelum suum adversus eosdem ostendit, variis in Orationibus habitis in Conciliis Mediolanensis, ipso presidente celebratis, sicut & in Pastoralibus suis Instructionibus.

Novissimo saeculo XVII. Facultas Parisiensis anno 1619. proscriptit Librum Fr. Petri Milhard, Ord. S. Benedicti, inscriptum: *La grande guide des Curez, Vicaires & Confesseurs*, Et I. Augusti 1641. Baunii libros de Theologia Mo-

rali damnavit, tamquam continentes doctrinam nimis laxam dissolutamque. Et sequenti anno 1642. Clerus Gallicanus eosdem censuravit, tamquam qui ad mollietem & dissolutionem morum homines inducerent, equitati naturali, iure gentium adversarentur, blasphemias, usuras, simonias, quasi leviora peccata nequissime excusarent.

Anno 1643. eadem Facultas Parisiensis ad instantiam Rectoris sui, varios instituit verbales processus, contra laxitates non paucas in Collegio Claromontano Parisiensi dictatas, ut constat ex Libello supplici per eandem Facultatem Parlamento Regio contra easdem oblatto, mense Januario 1644. Eodem anno 1643. prodidit liber inscriptus: *Theologia Moralis Jesuitarum*. Quem D. Hallierus Doctor ac Professor Sorbonicus, ad sollicitationem quorundam Episcoporum, per Amicum Doctorem compilari fecit. Adversus quem Pinterellus, sub nomine Abbatis Boisneau, librum scripsit inscriptum: *Impostura ignorantieque libri, cuius titulus, Theologia Moralis Jesuitarum: sed nullam in relatis laxitatibus imposturam, nullam ignorantiam alii demonstrarunt.*

Anno 1644. contra easdem laxitates, praesente Rege, Reginaque Marre, arrestum tulit Concilium Status, tamquam que januam aperirent passionibus adimplendis, pottus quam moderandis.

Eodem anno 5. Aprilis, quatuor Galliarum Archiepiscopi ac duodecim Episcopi, Urbano VIII. scripsierunt famosissimam illam epistolam, ubique sparsam (inquit Cardinalis de Aguirre) adversus licentiam quorundam Casuistarum in opinando, aentes (inter plura alia) quod iis, *divinorum Sacramentorum usus, qui sacer omnino ac salutaris esse debet, in perniciosem ac piis omnibus deplorandum abusum sapissime convertitur. Depravatis denique ac corruptis moribus blandimenta patiis: atque opinamenta, quam salubria remedia comparantur, ut è sententiis ex libris illorum fideliter excerptis nemini non apertum atque exploratum esse posset*. Eodem insuper anno, Octavius Archiepiscopus Senensis Emin. Card. Francisco Barberino scripsit ut sequitur: *Eo mollesies animorum ad disciplina elongescens dissoluitio processit, ut iam de vera penitentia, ac sincero amore Dei, loqui pene sit nefas. Hoc videlicet artificium hu-*

Prolegomenon Quartum.

96

nani generis hostis excogitavii, quo fauiscentis Religions degenerem illam laxitatem pro ipsa Religione obruderet, quasi à diverticulis ad viam regredi, à via aberrare sit. Quod enim predixit Apostolus, jam in multis hisce temporibus videtur impletum: sacram doctrinam non sustinebunt; querunt Magistros pruidentes auribus; à veritate auditum avertunt, ut ad fabulas convertantur. Ita aliter quorundam liber licentia flagitorum, ita crux Christi evanescatur. Jam enim crimen ludus est, & paenitentia criminis datur. Sic illi in commendationem Libri de frequenti Communione. Quā epistolā, & alterā ad Innocentium X. id effecerunt ut causā illius libri Romæ per biennium discussā, liber ab omni censura immunis exierit.

9 Anno 1649. die 6. Septembri, & 8. Octobris Facultas Lovaniensis censuravit propositiones quādam Amici, tamquam humano generi pernicioſas. Circa idem tempus Illustrissimus D. Octavius de Bellegarde, Archiepiscopus Senonensis, librum edidit, cui titulus, *Augustinus per seipsum docens Catholicos*, & vincens Pelagianos, eique p̄fixit epistolam ad Clerum suarū Diocesis, in qua conqueritur, quod, in hac seculi labe... non pauci... hominibus studiosiores placere, quam Deo, ad fovendam animorum mollietatem, astiferiem Evangelii normam inflectunt. Et in fratre, ingens aliud grassatur in dies malum, ex quo velut pestilenti ovo, timendum est ne quid Ecclesia Dei periculosis pullulet. Sunt enim qui obstruunt Scripturam ac Patrum fonte, dissipatas sibi privatuarum opinionum cisternas effodiunt. Ut cuique animus salit, ut cuique despiciat cor, profanas in Ecclesiam novitates ē Sophistarum argutiis, & agrotarum mentium excursionibus ortas induci; quodque sacram legum est, eas, avulsiis a Scriptura ac Patribus ultrò citroque sententiis comprobatas, velut antiquas & à primis temporibus consecratas obtrudunt; quasi ob nonnullam syllabatum potius quam rerum consonantiam, quæ recentissimam infantiam spirant, velut quibusdam vetustatis crustis obducta, canitem mentiantur, &c.

10 Anno 1653. partim 30. Martii, partim 26. Aprilis Facultas Lovaniensis ad requisitionem Illustrissimi Archiepiscopi Mechliniensis septemdecim assertiones laxiorum Caluifistarum judicavit in praxi non tolerandas, & autoritate Superiorum prohibendas.

11 Sequenti anno 1654. ipsemet Illustrissimus Archiepiscopus Mechliniensis Jacobus Boonen ad sacram Eminentissimorum DD. Cardinalium S. Concilii Tridentini Interpretatum Congregationem scripsit epistolam, in qua sic conqueritur: „Hoc est, Eminentissimi P̄tres, quod, urgente extremā senectute mē, ad dandam supremo Judici totius villicationis meae ratio nem, supra dici potest, animum meum contristat, quod non tantum mundum in malum esse possum, sed quotidie videam in pejus & pejus, refrigescente charitate, declinare.

Hujus miseranda declinationis causa (ut patim experientia propriā probavi, partim ex iudicio & relatu virorum qui mihi ab integritate morum, zelo animarum, doctrinā, & rerum usū probati sunt, s̄pīus cognovi) prima & potissima est, hodierna multorum Confessorum indulgentia, quā nimis laxant habent peccatoribus, fidentes quibusdam noviter inventis opinionibus quorundam Theologorum, quorum studium non tendit ad sanctandam evangelicam veritatem, & traditam nobis à SS. Patribus vitæ normam, sed ad excusandas excusations in peccatis, & eorum turpitudinem, pallio probabilitatis obvelandam. De quibus Propheta Ezechiel: Vx̄ qui confundunt pulvilos sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite universæ atatis, ad capiendas animas. In ejusmodi pernicioſis excessibus ed usque processum est, ut si quis omnia insolentia paradoxa ex quorundam libris & praxi excerpere velit, quibus hodie Ecclesia pracepta de observandis jejunis, festis, lectione Horarum Canonicularum eluduntur, simonia, privatæ vindictæ, mendacia, perfidia palliantur; obligatio vitandi occasionses peccatorum extenuatur; Sacramentorum valor & effectus evidenti periculo nullitatis exponuntur, non epistola una, sed liber integer conscribendus foret. Cum autem laxa regulæ, qua depravatis hominum affectibus allubescunt, facile eorum iudicio probentur; vīsi sibi (hoc successu) earum Authores utilem Ecclesiam operam præstisſe, & ausi petulanter gloriari, se probabilitatim rotis quotidie Cæli viam ampliare, hoc est, terminos arcta via quæ dicit ad vitam, semel à prima & inflexibili Veritate fixos, denuo propriis suis ad inventionibus refige. Dum aduersus adulterinam hanc Theologiam solidioris doctrinæ, christianaque disciplina cultorum querelas audiui, & non cessant hæretici nobis vicini, improperare Ecclesia nostræ catholicæ talia à quibundam ejus Doctoribus circa mores tradi, qualia nec inter gentes audiuntur; laxiores & periculosoſes articulos, quorum copia hisce jungitur, partim ex libris publicè editis, partim ex observatione praxis quorundam mihi fideliciter relata colligi curavi, &c. Totius istius epistolæ tenorem per extensum refert Illustrissimus D. Fagnanus ad caputne *inquituris de Conflitut. n. 337.* Dicti Archiepiscopi zelum Eminentissimi Cardinales multum laudarunt in responso suo de die 14. Novemb. 1654. ut proximè videbitur in epist. Episcopi Gandavensis (Antonii Triest) ad Falcitatem Lovaniensem.

Anno 1655. Archiepiscopus expedivit Decretum, quo libros omnes Caramuelis, velut laxiorem doctrinam continentis, è Diocesi sua prescrivit, ut videre est apud Synnichium in Saüle I. I. n. 362.

Anno 1656. Parisienses & Rhotomagenses Parochi, juncto agmine, unanimique voluntate, in laxiores opiniones in dies excrecentes inveni cœperunt, carumque damnationem apud faos

De querelis advers. laxior. Ethicam.

97

suos respectivè Supériores prosecuti sunt, imò apud ipsum quoque generalem Cleri Gallicani Conventum.

Testatur hoc, simulque Cleri Gallicani super ea re sensum exponit Vir ille in Gallia celeberrimus D. Antonius Godaeus, Episcopus Venetensis, unus ex pricipiis illius Conventus, in censura Apologiae Casuistarum, ubi sic loquitur : „In postremo Cleri Gallicani Conventu Parisis habito 1656. Rhotomagenes Parochi, ad illum remissi, itemque Parisienses, collectas ex recentioribus Casuistis plures propositiones nobis excutieras obtulerat. Harum omnes lectio horrore perculit; & propè abfuit, quin nobis aures obturaretur, ut Nicenii Patres, ne Arii blasphemias auditent, fecisse memorantur. Magnus omnes zelus & ardor incessit, coērendæ perditorum illorum Scriptorum audaciae, qui tam nefarie sanctissima quæque Evangelii dogmata perversant, eamque morum disciplinam in Ecclesiastiam invehunt, quæ non profigunt Ethnicis pudori, ac Turcis non plane improbis offensioni forent. Verum quia Conventum urgebat maturus discessus, nec tot variis Scriptores perlegi in istis temporis angustiis poterant, quod tandem ad ferendum grave consideratumque, ac nullo præjudicio turbidum judicium necesse erat; referente Abbatे Cyronio... placuit Clerici impensis in lucem edi S. Caroli Borromei, Cardinalis & Episcopi Mediolanensis, Institutiones ad Confessarios, ut donec Episcopi juridicis censuris tanto malo remedium adhiberent, interim hoc libello, tamquam aliquā mole, reprimi posset novarum opinionum torrens, qui christianam morum doctrinam perditum ibat.

¹⁴ Paulò ante id tempus, idem Illustriss. tunc Grassensis Episcopus, in Instructionibus Syndicalibus scriperat in hac verba : „Si Confessarii omnes à tanta unanimiter abstinerent indulgentia, quā peccatores abutuntur, eandemque pravos habitus corridenti, ad cælumque perveniendi demonstrarent viam, notabilis haud dubiè mutatio in Christianis cerneretur. Censeo quidem à ferro esse abstinentum & igne, præterquam in casibus extremis: at ubi advenerit extremitas, inficiari nemo potest ferrum & ignem adhibendum esse, ægrumque ad gemitus & vociferationes consulitū impellen- dum, quād dimittendū ut moriatur. Quoties Judæi scandalizati sunt ex sermonibus Christi Salvatoris nostri? an illos idè mutavit? an sua lenivit præcepta, de suipius abnegatione, crucis amore, mundi abiunctione, odioque rerum omnium sæcularium? Numquid Christianus est vir deliciarum? imò vita ipsius, aferente Tridentino, perpetua esse debet penitentia. Quod si verum est de Christiano; quid de peccatore, qui nihil habet christiani, nisi nomen, quique gloriosam illam qualitatem fecit non semel? Quomodo arcta ad cælum via, quoniam à paucis inita, si vera sunt maxima, quæ hodie circumferuntur, quibus

Tom. I.

via illa adeò dilatatur, ut nemo sit qui per eam, cum ambitionibus, usuris, luxibus, superfluitatibus ac deliciis suis percommode incedere non possit? An non verum est, in multis hodie occasionibus satis esse, ut quis ingenio polleat, quo suas cum dexteritate intentiones rectificando, peccata plurima devitet? Beatos Christus ait idiota & parvulos, id est, humiles & simplices, quoniam iporum est regnum cælorum. Verum, nostro hoc sæculo, cælum (secundum magis communem, magisque receptas propositiones) ingeniorum est dumtaxat sublimum, magnatumque, pro quibus assidue concludatur, pax; pax, quique canonizantur in vita, licet à sanctitate longè distat. Hanc viam ineunt majori ex parte Directores conscientiarum, &c, si non pro pœnitentium commoditate, certè pro sua existimatione, mundique iudicio, nec attendunt ad veram Dei gloriam, nec ad regulas Evangelicas, nec ad Sanctorum exempla, nec ad proximi damna, ut usurpare liceat illud Psalmista: Saluum me fac Deus, quoniam defecit sanctus, & dimissa sunt veritates à filiis hominum. Ex recta administratione Sacrae pœnitentiae pendet Ecclesiasticae instauratio disciplinæ, morumque in Christianis reformatio. In declarationibus Casuum contingentium, fit vobis hæc generalia regula, ut eam semper eligaris opinionem, per quam Deus magis glorificatur, quæque majorem cum arcta Evangelii via habet conformitatem. Maxima valde periculosa illa est... quid probabiliore relictâ liceat minus probabilem sequi, &c.

Anno 1657. Illustrissimus D. Antonius Triest, ¹⁵ Gandavensis Episcopus, ad Facultatem Lovaniensem scripsit ut sequitur: „Admodum Re- verendi ac Eximii Domini, Illustrissimus ac Re- verendissimus D. Archiepiscopus Mechliniensis, nuper defunctus, pia ac recolenda memorie, pro singulari sua erga gregem sibi commissum vigilancia & sollicitudine; miserat ante annos aliquot sacrae vestre Facultati nonnullas propositiones Morales, admodum laxas & pernicio- feras, examinandas ac censurandas, ut, si ita judicium ferret, earumdem praxim in Diocesi sua prohiberet, & animarum Rectoribus ac Confessariis expressè mandaret, ne ullo pacto eas sequentur, admitterent, aut docerent. Quod & juxta censuram vestram præstuit, ac facti sui rationem sacrae Congregationi Cardinalium, S. Concil. Trident. Interpretum, aperuit, dictasque propositiones, ut præfertur, censuratas transmisit, ut autoritate sua superiori pium illud inceptum promovere dignarentur. Eminentissimi Patres zelum ac prudenter ipsius, ut accepimus, summoperè laudarunt, litteris ad ipsum datis Romæ 14. Novemb. 1654. & renuntiarunt dictas propositiones à se remissas ad sacram Congregacionem Inquisitionis Generalis examinandas, & qualificandas, ut eo peracto, opportunè tanto malo proficeretur. Remedium illud Christianæ Religioni & Ecclesiasticae disciplinæ per-

N

„necessarium, hactenus expectatum est, non-
„dum tamen obtentum.
„Interea experimur, summo animi nostri & pro-
„borum dolore, nimiam illam quorundam Re-
„centiorum licentiam in excoxitandis vanis &
„inutilibus questionibus (quas proficiunt potius
„ad impietatem, & serpunt ut cancer) stabi-
„liendi que novis opinionibus & commentis,
„continuè augeri, & invalescere ; probabilita-
„tes, quibus solis innititur, magis magisque re-
„cipi & confirmari ; Ecclesiasticam disciplinam
„paulatim pessum datur ; dogmata Evangelica ne-
„gligi ; mores perverti, virtutes spurni, vita
„speciosis praetextibus involvi, & à natura cor-
„rupta passum magnis amplexibus arripit, ac sen-
„sum omnem solidæ & sincerae pietatis normam
„à fidelium cordibus exulare. Quibus enim
„modis & Authoribus quavis fermè cùm jam
„sint probabilia, iisdem fiunt & licita ; men-
„dacia, fraudes, perjuria, calumniæ, homici-
„dia, usuræ, furtæ, simoniae, & si quid nefan-
„di ipsa quoque natura exhorter, nonnisi à ru-
„dibus & idiotis modò perpetrari videntur. Acu-
„tores verò, & sagaciores illi rerum inspectio-
„res, tot circumstantiis, suppositionibus, mo-
„dis, conditionibus, involucris, ista vita no-
„runt obducere, & fucatâ malitiâ in virtutes
„quodammodo transformare, ut non solum ho-
„minibus, sed ipsimet Deo facile imponerent,
„si possent. Imò verò, principiis ipsorum in-
„hærendo, leges omnes & jura, tam positiva
„quam naturalia, probabilitatibus tandem ce-
„dere debebunt, &c.

Et infra : „ urget interim subditarum ovium
cura, à Supremo Pastore Christo Domino no-
bis commissa, premit officii debitum, & instar
reddenda ministerii ratio, ut pro viribus no-
stris opportunum quantociùs remedium affe-
ramus : à nobis enim illam exiget, non ab il-
lis, ad quos non pertinet de ovibus. Sed si
speculator, id est Episcopus, viderit gladium,
etiam perverse doctrinæ, venientem, & non
insinuerit buccinâ, & populus se non custo-
dierit, venerique gladius, & tulerit de eis
animam : ille quidem in iniuitate sua captus
est ; sanguinem autem ejus de manu spe-
culatoris requiram, inquit Dominus apud Pro-
phetam suum Ezechielem. Neque enim so-
lummodò conqueritur paulò inferius, quod
Pastorum desidia & incuria greges facti sint in
rapina luporum, seu hereticorum : verum
etiam quod oves factæ sint in deviationem
omnium bestiarum agri, que licet aperte non
invadant aut rapiant, occultè tamen insciunt
& devorant gregem. Ac per eas non incon-
gruè intelligi possent perniciosarum istarum
opinionum magistri, qui speculationibus suis
nonnisi terrena & carni allubescientia sapere vi-
dentur, animos autem ad cœlestia & verè chri-
stiana non dirigant.... sed & Ecclesiastici viri,
qui dogmatum non custodiunt veritatem, sed
de suo corde confingunt, magistrumque ha-
bent præsumptionem suam, simili errore te-
nentur ; qui cum populo persuaserint vera esse

qua fingunt, & in theatram modum plau-
sus concitaverint & clamores, immemores fiunt
imperitiae sua, & adducto supercilie, libra-
tisque sermonibus, atque trutinatis, magistro-
rum sibi assument authoritatem. Ut itaque
conscientiae meæ, & officio, hac in re, satis-
faciam, præter antedictas propositiones nuper
30. Martii & 26. Aprilis 1653, à vestra Facul-
tate censuratas, nonnullas alias hinc jungs, &c.

Subjungit autem 26. propositiones ultra 17. 16
ante censuratas, quas eadem Facultas attente,
& iteratis sèpè vicibus, tam collegialiter quam
seorsim, pro materia gravitate perpenfias, cen-
suit tantoper ab orthodoxis doctrinæ chri-
stianæ principiis exorbitantes, tamque latam
portam variis virtutis aperiéntes, ut omnes una-
nimiter in ea fuerint sententia, Praefulum Ec-
clesiae esse, illas tanquam salutari Christi do-
ctrinæ dissentaneas profligare, & à Diœcesi-
bus suis omni modo eliminare, recurrendo
etiam in istum finem ad S. Sedem, &c. Quæ
quidem 26. propositiones sicut & illæ 17. una
cum earum centuriis videri possunt apud Illu-
strissimum Fugnanum ubi supra n. 339.

C A P U T II.

*Quærelarum, adversus laxiorem morum doctri-
nam, progressus ulterior.*

Eodem anno 1657. Namuricensis Episcopus 17
cum Synodo sua Diœcesana reprobavit 17.
novorum Caluistarum articulos, tamquam no-
vitios, periculosos, salutisque animalium de-
structivos, ut videre est apud Synnichium in
Saüle l. 1. n. 414.

Cumque sub exitum ejusdem anni in Gallia 18
prodūisset Apologia similium Caluistarum, in
qua laxitates plurimæ, opinioneque anima-
rum perniciem inferentes propugnabantur, in
eam tota penè Gallicana Ecclesia insurrexit,
atque imprimis Parisienses Rhotomagensesque
Parochi ad illam scriptis publicis oppugnan-
dam, atque ad Ecclesiastica tribunalia defe-
rendam convenerunt. Quorum haec in re ze-
lum imitati Ambianenses, Nivernenses, Bellon-
venses, Ebroicenses, Andegavenses, Lexo-
vienses, Senonenses, postulationibus suis, ty-
pis editis, istius Apologia condemnationem
apud suos respectivè Episcopos, magno ardo-
re & instantia prosecuti sunt.

Anno 1658. subfecuta sunt iudicia censuræ-
que ejusdem Apologia per Archiepiscopos &
Episcopos Aurelianensem, Tullensem, Seno-
nensem, Alectensem, Apamiensem, Conve-
nensem, Valatensem, Conseranensem, Niver-
nensem, Bellovacensem, Andegavensem, E-
broicensem, Rhotomagensem, Lexoviensem,
Bituicensem, Cadurcensem, Cathalaunensem,
Sueffionensem, Vencensem, Diniensem, &c;c.
qui omnes, una cum Ecclesiis, seu Synodis
suis, Apologiam illam proscripterunt, tam-
quam perniciose dogmatibus refertam, Evan-